

JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA
BARAZA LA MITIHANI LA TANZANIA
UPIMAJI WA KITAIFA WA DARASA LA NNE

05

SAYANSI NA TEKNOLOJIA

Time: 2:30 Hours.

MAJIBU

Mwaka: 2020

Maelekezo

1. Karatasi hii ina sehemu A na B zenye jumla ya maswali matano (5)
2. Jibu maswali yote katika kila sehemu.
3. Sehemu A ina alama thelathini (30) na sehemu B ina alama ishirini (20).

maktaba.tetea.org

SEHEMU A (Alama 30)

1. Jibu vipengele (i) – (v) kwa kuchagua herufi ya jibu sahihi na kuiandika kwenye kisanduku.

(i) Vyakula vyenye wingi wa vitamin na protini ni

- A. Maziwa, nyama na samaki
- B. Nyanya, kitunguu na karoti
- C. Embe, samaki na karoti
- D. Samaki, mchele na mahindi

A. Maziwa, nyama na samaki

Vyakula hivi vina protini nyingi kwa ajili ya kujenga mwili na pia vina vitamini muhimu kwa afya.

(ii) Aina gani ya chakula huupatia mwili nguvu?

- A. Muhogo
- B. Samaki
- C. Maziwa
- D. Matunda

A. Muhogo

Muhogo una wanga ambao hutoa nishati kwa mwili.

(iii) Ni virutubisho vipi hupatikana katika maziwa?

- A. Protini na vitamini
- B. Mafuta na vitamini
- C. Wanga na mafuta
- D. Protini na mafuta

D. Protini na mafuta

Maziwa yana protini kwa ajili ya kujenga mwili na mafuta kwa nishati na joto.

(iv) Nini kazi ya vyakula vyenye virutubisho vya protini?

- A. Kuupa mwili nishati na joto
- B. Kujenga na kukarabati mwili
- C. Kuupa mwili nishati na madini
- D. Kujenga na kulinda mwili

B. Kujenga na kukarabati mwili

Protini husaidia ukuaji wa mwili na kurekebisha sehemu zilizoharibika.

(v) Magonjwa yafuatayo yanasababishwa na ulaji wa chakula kichafu, isipokuwa:

- A. Homa ya matumbo
- B. Kuhara
- C. Kipindupindu
- D. Malaria

D. Malaria

Malaria husababishwa na mbu, si kwa kula chakula kichafu.

2. Jibu vipengele (i) – (v) kwa kuonisha maelezo kuhusu vitendo vya uharibifu wa mazingira katika Orodha A na maana ya vitendo husika katika Orodha B. Andika herufi ya jibu sahihi kwenye mabano.

Orodha A	Jibu	Orodha B
(i) Kumwaga kemikali na uchafu kwenye mabwawa na mito	(C)	C. Uchafuzi wa maji
(ii) Kufuga wanyama wengi katika eneo dogo	(A)	A. Uharibifu wa mazingira
(iii) Matokeo ya uchafuzi wa maji, hewa na udongo	(A)	A. Uharibifu wa mazingira
(iv) Kusambaza takataka na kemikali katika udongo	(F)	F. Uchafuzi wa ardhi
(v) Ongezeko la moshi na vumbi katika anga hewa	(B)	B. Uchafu katika hewa

7. Jibu vipengele (i) – (v) kwa kuchagua neno sahihi kutoka kwenye kisanduku lifuatalo na kuliandika kwenye nafasi iliyoachwa wazi.

Maneno: kuakisiwa, kupinda, kusharabiwa, kuzuiwa, kutawanyika, kupenya

- (i) Nini hutokea wakati mwanga unapopita kutoka midia moja kwenda nyingine?

Kupinda

- (ii) Nini hutokea wakati mwanga unapopita kwenye kitu chenye uwazi?

Kupenya

- (iii) Nini kinatokea mwanga unapogonga kitu kinachong'aa?

Kuakisiwa

- (iv) Nini hutokea wakati mwanga unapogonga kitu chenye rangi nyeusi?

Kuzuiwa

- (v) Nini hutokea mwanga unapokutana na matone ya maji angani?

Kutawanyika

SEHEMU B (Alama 20)

8. Umepewa hatua A – E za mchakato wa mmeng'enywa wa chakula katika mfumo wa mmeng'enywa. Panga hatua hizo kwa kuandika sentensi husika katika mtiririko mzuri.

Hatua	Sentensi
(i) Hatua ya 1	Chakula huingia kinywani.
(ii) Hatua ya 2	Chakula husafiri kupitia umio kuelekea kwenye tumbo.
(iii) Hatua ya 3	Vyakula humeng'enywa na kusharabiwa katika utumbo mwembamba.
(iv) Hatua ya 4	Maji na madini husharabiwa katika utumbo mpana na kuacha mabaki ya chakula.
(v) Hatua ya 5	Kinyesi hutoka nje ya mwili kupitia puru.

9. Chunguza picha zifuatazo kisha jibu maswali yanayofuata.

(a) Ni vifaa gani viwili vinawakilisha njia za kisasa za mawasiliano?

Simu ya mkononi na luninga.

(b) Ni vifaa gani viwili vinatumika kama njia za asili za mawasiliano?

Ngoma na pembe.

(c) Ni kifaa kipi ambacho hakitumiki katika mawasiliano?

Gari, Ngoma, pembe

(d) Ni kwa vipi kifaa chenye antena ni muhimu katika maisha ya kila siku?

Ni muhimu kwa sababu **hupokea na kusambaza mawimbi ya mawasiliano kama redio na televisheni.**

(e) Ni kifaa kipi kinatoa mawasiliano bila kutoa sauti?

Gazeti.